

Teatrul de amatori

DESPRE UMORUL POZITIV ÎN BRIGĂZILE ARTISTICE DE AGITAȚIE

Despre puține probleme discută umoriștii cu atita înflăcărare ca despre aceea a „umorului pozitiv“.

Unii susțin că este foarte greu să-l realizezi. Alții îi contestă posibilitatea de existență. Iar o a treia categorie se trudește să afirme că „s-ar putea face, dar că e foarte, foarte greu“.

Și totuși, nenumărate lucrări, piese de teatru, filme, schițe și versuri ne dovedesc cu prisosință că „se poate face“ și că dificultatea nu constă decât în aflarea unei idei valoroase.

Tocmai asemenea „idei“ ne-au fost prezentate într-un program de selecțiuni din câteva spectacole ale unor brigăzi artistice de agitație din București.

Iată, de pildă, un copil care intră în fugă pe scenă, privește în dreapta și în stînga și apoi se pornește pe un plîns sfișietor. Și plînge. Și plînge. Un om se apucă de el și-l întreabă ce i s-a întimplat. Copilul îi spune că-l caută pe învățătorul din sat, că acesta i-a spus să vină să-l vadă fiindcă și-a clădit casă nouă. Dar copilul nu-l poate găsi în satul acesta colectivizat, în care majoritatea caselor sînt noi. Și din nou se pornește pe plîns.

Bobul de orz al fabricii de bere „Rahova“ se plînge că prea este supus la multe chinuri pînă să devină bere. Și la acele chinuri, cine credeți că-l supun? Cei mai buni oameni din fabrică: frunțașii în producție.

Un inginer al fabricii „7 Noiembrie“ se întoarce din străinătate. A fost trimis în delegație la Berlin și are cu el două valize foarte scumpe. Le privește și în aceeași clipă revede lada cu care tatăl său a fost pe front, cu care el a venit, cu ani în urmă, de la țară, și regimul de democrație populară i-a deschis drum spre învățătură, spre situația bună de astăzi.

Iată doar cîteva spicuiți din aceste programe, unde umorul pozitiv abundă.

De unde au găsit creatorii lor ideile? Din viață. Fiind în permanent contact cu viața oamenilor muncii, cu problemele esențiale ale construirii socialismului, membrii colectivelor de creație ale brigăzilor au în

permanență la îndemină acest oxigen cu totul necesar scriitorului: documentarea pe teren.

Dar nu întotdeauna ideea este îmbrăcată într-o formă artistică de cea mai bună calitate. Nu întotdeauna cei care află lesne ideea, posedă și meșteșugul transpunerii ei în imagine artistică. Cîit despre forma literară, ea suferă, de multe ori, serioase lacune.

Și tocmai de aceea ne întrebăm: oare n-ar fi, de bun augur, și pentru unii și pentru alții, ca umoriștii noștri profesioniști să lucreze cu colectivele de creație ale unor brigăzi, ajutîndu-le în perfecționarea literară a programelor pe care le elaborează? Oare n-ar avea multe de învățat și unii și alții? De ce o fac, cu atîta elan, actorii care-i instruiesc pe amatori cum să apară pe scenă, cum să se miște, cum să vorbească, să ridă și să plîngă? De ce n-o fac și scriitorii, care ar găsi în viața de fiecare zi a întreprinderii ori a gospodăriei agricole colective, o sursă de inspirație atît de bogată pentru opera lor, încît cu siguranță nu și-ar mai pune, atît de greșit, problema existenței vreunei posibilități de a face umor pozitiv? El le-ar apărea în mod firesc, nemijlocit, și imaginația fertilă și încercată a scriitorilor ar căpăta noi aripi.

Aceasta este doar o sugestie, la care ne-am gîndit chiar atunci cînd, pe scenă, artiștii amatori din brigăzile artistice de agitație puneau problema umorului pozitiv nu într-o discuție savantă și sterilă, ci concret, prin realizări artistice de cea mai autentică esență.

DEMNI DE LAUDĂ

Era aproape de miezul nopții, cînd a apărut pe scenă echipa de teatru a sindicatului muncitorilor din învățămînt.

Era tirziu, și lumea părea obosită. Mulți se pregăteau să plece, cînd, cineva a avut buna idee să anunțe: „Va urma o comedie“. Unii s-au instalat mai bine în fotoliile Teatrului C.C.S. din București, alții s-au întors chiar de la ușă. Nimeni nu voia să scape prilejul de a rîde. Și acest pîlîj le-a

foarte oferit cu prisosință de cei trei interpreți ai piesei scrisei de letone May Talwest. *Chestiuni familiare*, una din cele trei piese ale spectacolului „coupé” pregătit de cercul dramatic al clubului „Învățăminte”, este o pledoarie pentru respectul pe care soțul îl datorează soției. Interpretii, sub bagheta regizorală a artistului emerit George Măruță, au pregătit această piesă ca s-o ofere în dar, femeilor din sindicatul lor, cu ocazia zilei de 8 Martie. Dar ea a rămas în repertoriul permanent al echipei și va constitui un program pentru deplasările pe care le vor face.

L-am întâlnit în distribuția piesei, pe profesorul de matematici George Ilinoiu care cu ocazia celui de al IV-lea concurs al sindicatelor, cucerise titlul de laureat, prin foarte interesanta interpretare pe care o avusese în piesa *Institutorii*. De data aceasta, George Ilinoiu era „Peter” (soțul).

Autoarea conducând cu multă vervă și cu mult umor acțiunea piesei, îl obligă pe acest personaj infatuat, plin de morgă, convins că ceea ce face și spune el nu poate fi contrazis, să treacă printr-o serie de situații, care mai de care mai hazoase, pentru ca până la urmă să se convingă că o căsnicie nu poartă în ea simbul fericirii, dacă bărbatul nu-i acordă femeii „drepturi egale”, dacă n-o respectă și n-o ajută să meargă în pas cu vremea, alături de el.

Sezind cu mare finețe nuanțele personajului, interpretul, îndepărtat de actorul George Măruță, s-a avântat cu curaj în realizarea rolului, pedănd pe umor, fără să șarjeze, dar fără să facă totuși economie de mijloace. Iată-l de pildă, în primul tablou, intrând în casă, radios, încrezător, senin. A ținut o conferință, a avut succes, soția îl așteaptă, gata să soarbă nectarul cuvintelor lui. Și el se lasă adulat, se contemplă și se admiră singur, ba chiar găsește de cuviință că poate fi „amabil” să-i dea... un sfat despre felul cum, în teorie, ar trebui aprins focul mai repede.

Aceeași intrare în tabloul doi. Aceeași suficiență, aceeași seninătate. Numai că acasă nu este nimeni. Și focul nu arde. Și masa nu este gata. La început surprins, Peter telefonează la fabrică. I se comunică o știre... senzațională! Soția lui este la un cerc de studii. *Nemaipomenit!* (Exclamația a ținut ca un strigăt). Dar nu este „just” să strigi și Peter se scuză. (Cu cită naturalitate a realizat George Ilinoiu trecerea de la minie la scuză! Cu cită putere de a sugera toată starea de spirit a personajului, în acel moment!)

Am remarcat această scenă, între multe altele, pe care interpretul le-a reușit cu egal

succes, pentru că, de e firesc ca un actor amator cu talent să interpreteze bine o stare de minie sau una ilară, întotdeauna le rezervă celor lipsiți de meșteșug surprize neplăcute. Or, tocmai într-o asemenea scenă, interpretul lui Peter a dovedit stăpânirea meșteșugului, care, desigur, și-a arătat fața luminoasă de-a lungul întregului spectacol.

Nu tot atât de complex și de lung, dar nu mai puțin nuanțat este personajul soției, căreia studenta Monica Ghiuță i-a imprumutat deosebita ei sensibilitate. Rar am văzut pe scenă o actriță amatoare știind „să asculte” replica partenerului cu atita „prezență” și să-și simtă personajul atât de confundat cu persoana ei și cînd dă și cînd primește replica. Apoi, rolul îi pretinde interpretei multă mișcare în scenă. Ea deretecă prin casă, face focul, îngrijește copilul, pune masa, coase, își primește soțul, în sfîrșit o seamă întreagă de acțiuni care-i dovedesc priceperea și vrednicia ei de gospodină. Monica Ghiuță s-a achitat de toate, fără ezitare, fără stîngăcie și realizînd totul cu grația pe care i-o cerea scena. Iar cînd, la un moment dat, are o clipă de sinceritate și-i mărturisește unei prietene că este obosită, fața ei, pînă atunci veselă, a exprimat nu numai răvășeala lăsată de efortul fizic prea mare și îndelungat, dar și îngrijorarea că acest efort se va prelungi fără termen. Într-adevăr, interpreta a dovedit o surprinzătoare putere de pătrundere în rol, de înțelegere a personajului, de stăpînire a întîlnirii cu scena.

Rolul amuzantei și isteței verișoare l-a interpretat eleva Daniela Anencov, care, deși mai puțin experimentată în contactul cu publicul și cu reflectoarele, s-a adaptat foarte bine ritmului viu imprimat spectacolului de regie și și-a susținut „partitura” la unison cu partenerii ei.

Dacă spectacolul este într-adevăr realizat, se datorește, în primul rînd, lui George Măruță, care cu o grijă deosebită își instruieste echipa, considerînd această muncă, nu ca o obligație profesională, ci ca o pasiune demnă de un artist. Este cazul să fie remarcat și dat de exemplu, pentru că ajutorul calificat al unui om de artă înseamnă pentru amatori nu numai un stimul și cheazăia unui succes, dar înseamnă în plus, mărturia evidentă că a fi artist este egal cu a te dăruia, cu a fi, în cel mai frumos înțeles al cuvîntului, om.

Și e bine cînd artiștii amatori au ocazia să învețe aceasta din propria lor experiență, din propria lor muncă.

L. M.